

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	11
Wstęp	13
Rozdział I	
Istota finansów publicznych	17
1. Czym są finanse publiczne i jakie są ich związki z ustrojem politycznym i społeczno-gospodarczym państwa?	17
2. Jakie funkcje pełnią finanse publiczne?	19
3. W jakim celu i w jaki sposób warto poznać i zrozumieć istotę finansów publicznych oraz ich służebną rolę?	20
4. Co wynika z historii finansów publicznych?	21
5. Dlaczego dawniej władza publiczna interesowała się głównie dochodami, a współcześnie jej troską są przede wszystkim wydatki publiczne?	23
6. Jak rozwijała się myśl teoretyczna (nauka) w dziedzinie finansów publicznych?	25
7. Jakie są cechy współczesnych finansów publicznych?	26
8. Co oznacza pojęcie systemu zarządzania finansami publicznymi?	28
9. Do kogo powinno należeć prowadzenie polityki finansowej państwa?	29
10. Na czym polega dobrodziejstwo sprawnej i efektywnej organizacji finansów publicznych?	32
11. Dlaczego finanse publiczne wymagają planowania i jakie ono powinno być?	34
12. Czemu i jak ma służyć system rachunkowości, sprawozdawczości i kontroli finansów publicznych?	36
Literatura	39
Rozdział II	
Specyfika prawa finansowego	41
1. Czy istnieje prawo finansowe jako odrębny dział prawa?	41
2. Jakie są specyficzne właściwości prawa finansowego?	45
3. Czy prawo finansowe ma charakter autonomiczny?	46
4. Jaką budowę mają normy prawa finansowego?	50
5. Do kogo są adresowane normy prawa finansowego i czym różnią się ich adresaci?	52

6. Jakie są rodzaje uprawnień i obowiązków (kompetencji) prawnofinansowych?	63
7. Jakimi sankcjami posługuje się prawo finansowe?	67
8. Czy prawo finansowe wymaga odrębnej procedury realizacji uprawnień i obowiązków?	70
9. Na czym polega specyfika źródeł prawa finansowego?	71
10. Czy jest celowa i możliwa kodyfikacja przepisów prawa finansowego?	78
11. Jakie miejsce w systemie prawa finansowego zajmuje prawo Unii Europejskiej?	80
12. Jakie są problemy legislacji finansowej?	81
13. Do kogo należy wykładnia prawa finansowego?	83
14. Jakie są formy prawne aktów stosowania prawa finansowego?	85
15. Czym jest odpowiedzialność prawnofinansowa i jakie są jej rodzaje?	87
16. Co i jak badać w zakresie prawa finansowego?	91
17. Jak nauczać i studiować prawo finansowe?	92
Literatura	94

Rozdział III

Waluta i dewizy oraz rynek finansowy jako przedmiot prawa finansowego	96
1. Czym jest waluta i jakie są jej funkcje oraz rodzaje?	96
2. Od kiedy i dlaczego waluta stała się przedmiotem władztwa państwowego oraz na czym ono polega?	98
3. Jaka była geneza i ewolucja centralnego banku państwa?	99
4. Jakie są funkcje centralnego banku państwa oraz formy prawne ich realizacji?	99
5. Kto ustala i prowadzi politykę pieniężną państwa?	101
6. Co to znaczy, że euro jest walutą Unii Europejskiej?	106
7. Co oznacza unia gospodarcza i walutowa i kto do niej należy?	107
8. Na czym polega Europejski System Banków Centralnych?	108
9. Jaką pozycję zajmuje Europejski Bank Centralny?	109
10. Jaki jest status centralnego banku państwa członkowskiego UE pozostającego w strefie euro lub poza nią?	110
11. Jak dostać się do strefy euro?	110
12. Czy i jak przynależność państwa członkowskiego do strefy euro wpływa na jego położenie w UE?	115
13. Czy można wystąpić lub być usuniętym ze strefy euro?	119
14. Jakie są konsekwencje pozostawania państwa członkowskiego Unii Europejskiej poza strefą euro?	120
15. Dlaczego wprowadzono pojęcie dewiz i wartości dewizowych oraz poddano je szczególnej ochronie prawnej?	123
16. Jakie są modele ochrony prawnodewizowej oraz w jakich warunkach znajdują one zastosowanie?	124
17. Czy prawo dewizowe ma rację bytu w państwach członkowskich strefy euro i dlaczego?	125
18. Jaki jest charakter prawny zezwoleń dewizowych?	126

19. Dlaczego i w jakim stopniu rynek finansowy jest przedmiotem władczej ingerencji państwa oraz Unii Europejskiej i międzynarodowych organizacji finansowych?	127
20. Na czym polega interwencjonizm w organizacji i funkcjonowaniu rynku finansowego?	128
21. Jakie podmioty podlegają prawnej organizacji rynku finansowego?	128
22. Jakie są instrumenty prawne oddziaływania na tworzenie i działalność podmiotów rynku finansowego?	130
23. Na czym polega i do kogo należy nadzór nad funkcjonowaniem rynku finansowego Unii Europejskiej?	131
24. Kto ponosi odpowiedzialność i jaką za bezpieczeństwo rynku finansowego i jego uczestników?	139
25. Jakie są powiązania między rynkiem finansowym a finansami publicznymi?	140
Literatura	141

Rozdział IV

Wydatki publiczne jako przedmiot prawa finansowego	143
1. Na czym polega ekonomiczna i prawna istota wydatków publicznych?	143
2. Kto i jak decyduje o tytułach i rozmiarach oraz o strukturze wydatków publicznych?	144
3. Czy zjawisko stałego wzrostu wydatków publicznych jest nieodwracalne?	147
4. Jak nauka prawa finansowego klasyfikuje wydatki publiczne?	149
5. Jak klasyfikuje się wydatki publiczne pod względem normatywnym?	150
6. Jakie są formy prawne wydatków publicznych i czym uzasadniona jest ich wielość?	151
7. Czy konieczne jest odróżnianie dotacji i subwencji budżetowych?	153
8. Jak pod względem prawnym ustala się wysokość środków z tytułu wypłat będących wydatkami publicznymi?	155
9. Czy beneficjenci świadczeń zaliczanych do wydatków publicznych mogą dochodzić na drodze prawnej ich wypłaty oraz w jakim rodzaju postępowania?	156
10. Dlaczego trzeba planować wydatki publiczne?	158
11. Jak próbowano doskonalić planowanie wydatków publicznych?	160
12. Jakie są wady planowania wydatków publicznych w Polsce?	162
13. W czym tkwi siła planowania zadaniowego i dlaczego jego wdrożenie natrafia w Polsce na opory?	164
14. Jakie są zasady finansowania wydatków publicznych?	166
15. Jakie są źródła i metody finansowania wydatków publicznych?	167
16. Jakie problemy wiążą się z finansowaniem wydatków publicznych w Polsce ze środków unijnych oraz z innych bezzwrotnych źródeł zagranicznych?	169
17. Kto i jak kontroluje wydatki publiczne?	171
18. Kto ponosi i jaką odpowiedzialność za stan wydatków publicznych?	174
19. Na czym polega racjonalizacja wydatków publicznych i jak ją osiągać?	177

20. Kiedy wydatki publiczne wymagają reform i jak należy je przeprowadzać?	179
Literatura	180

Rozdział V

Daniny publiczne jako przedmiot prawa finansowego	181
1. Co dla współczesności wynika z ewolucji danin publicznych?	181
2. Na czym polega i do kogo należy władztwo daninowe?	185
3. Czym są zasady daninowe (podatkowe) i czemu służą?	186
4. Jakimi przesłankami należy kierować się wprowadzając lub utrzymując daniny i inne ciężary publiczne?	189
5. Czy i z jakich powodów należy posługiwać się wieloma różnymi formami danin publicznych?	190
6. Jakie są podstawowe właściwości podatków przychodowych?	192
7. Jakie są podstawowe właściwości podatków konsumpcyjnych?	195
8. Jakie są podstawowe właściwości podatków dochodowych?	198
9. Jakie są podstawowe właściwości podatków przychodowo-dochodowych?	203
10. Jakie są podstawowe właściwości podatków majątkowych?	204
11. Czy podział podatków na bezpośrednie i pośrednie ma znaczenie praktyczne?	205
12. Czy podział podatków na osobowe i rzeczowe ma znaczenie praktyczne?	207
13. Jaką rolę odgrywają opłaty publiczne w systemie danin publicznych?	208
14. Co oznacza racjonalny system daninowy?	211
15. Jakie są źródła prawa daninowego?	213
16. Dlaczego nakładanie danin publicznych wymaga ustawy i jakim cechom powinna odpowiadać ustawa daninowa?	215
17. Jakie elementy obejmuje konstrukcja prawna daniny publicznej?	218
18. Czy władze lokalne mogą wprowadzać lub decydować o konstrukcji danin publicznych?	221
19. Jaki wpływ ma Unia Europejska na daniny publiczne państwa członkowskiego?	226
20. Czym jest międzynarodowe prawo podatkowe?	230
21. Jakie są problemy legislacji daninowej?	230
22. Co oznacza obowiązek daninowy (podatkowy)?	237
23. Jakie stosuje się sposoby i techniki wymiaru danin publicznych?	240
24. Czym jest zobowiązanie daninowe (podatkowe) oraz w jaki sposób powstaje?	242
25. Jakie są zadania i kompetencje administracji daninowej?	245
26. Czemu służy i jak powinno przebiegać postępowanie daninowe (podatkowe)?	247
27. Jakie są sposoby wykonania zobowiązania daninowego (podatkowego)?	252
28. Kto ponosi odpowiedzialność za zobowiązania daninowe oraz jakiego rodzaju i w jakim zakresie?	255
29. Jaką ochronę prawną zapewnia się podatnikowi, płatnikowi i inkasentowi oraz innym podmiotom odpowiedzialności daninowej (podatkowej)?	258

30. Dlaczego i w jaki sposób podatnicy uchylają się od płacenia danin publicznych (podatków)?	260
31. Jak postępuje się z nieuczciwymi podatnikami?	261
Literatura	262

Rozdział VI

Sektor finansów publicznych jako przedmiot prawa finansowego	265
1. Czym jest sektor finansów publicznych i czemu ma służyć jego wyodrębnienie?	265
2. W jakim zakresie oraz w jaki sposób Unia Europejska wpływa na finanse publiczne państwa członkowskiego?	269
3. Jak prawo polskie odnosi się do równowagi oraz deficytu i nadwyżki sektora finansów publicznych?	277
4. Jak prawo polskie odnosi się do długu publicznego?	284
5. Czy państwa członkowskie UE zachowują suwerenność finansową?	289
6. Jakie są podstawy prawne organizacji sektora finansów publicznych?	290
7. Czy konstrukcja sektora finansów publicznych opiera się na jego autonomicznych zasadach i instytucjach?	290
8. Jakie są kryteria zaliczania jednostek do sektora finansów publicznych?	291
9. Jakie są formy prawne jednostek sektora finansów publicznych i czym różnią się między sobą?	292
10. Czy muszą istnieć państwowe fundusze celowe i dlaczego?	294
11. Dlaczego fundacji nie wymienia się w katalogu jednostek sektora finansów publicznych?	299
12. Jakie miejsce w sektorze finansów publicznych zajmuje Skarb Państwa?	299
13. Na jakich zasadach oparto funkcjonowanie jednostek sektora finansów publicznych?	301
14. Na czym polega zasada planowania w sektorze finansów publicznych?	301
15. Jak w sektorze finansów publicznych realizowane są zasady rachunkowości i sprawozdawczości finansowej?	302
16. Na czym polega audyt wewnętrzny jednostek sektora finansów publicznych?	303
17. Na czym polega kontrola zarządcza w jednostkach sektora finansów publicznych?	304
18. Co to jest dyscyplina finansów publicznych i jak jest ona egzekwowana w sektorze finansów publicznych?	305
19. Czy sektor finansów publicznych powinien mieć własny plan finansowy, a jeśli tak, to w jakim celu oraz o jakim zakresie?	307
20. Czy historyczna, ekonomiczna i ustrojowa misja budżetu państwa dobiegła współcześnie końca?	310
21. Czy ustawę budżetową można zastąpić ustawą finansową?	315
22. Czy potrzebny jest budżet środków europejskich?	318
23. Czy stosunek państwa do gospodarki finansowej samorządu terytorialnego jest prawidłowy, a jeśli nie, to co należy w nim zmienić?	321

24. Czy budżet samorządu terytorialnego musi stanowić odzwierciedlenie konstrukcyjne budżetu państwa?	323
25. Z jakich powodów finanse publiczne wymagają naprawy?	326
26. Co powinno być przedmiotem reformy w finansach publicznych państwa członkowskiego Unii Europejskiej?	328
27. Jak należy organizować i przeprowadzać reformy finansów publicznych? ..	329
Literatura	333